זון אויפגאנג — 7.1.
זון אונטערגאנג — 5.23.

די איינציקע אידישע
צייטונג
אין מערב קאנאדע
שטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
קלאר און מילדער.

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 207. Winnipeg, Thurs. Oct. 23, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג, א׳ חשון, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
OCT 29 1930

וועד ראומי נעמט אן איינשטימיקן באשלוס ניט צו נעמען קיין איינטייל אין לעגיסלאטיוון ראט

פארדאמט בריטישע פאליטיק דערקלערונג ווי א פארראט צו אירע פארשפרעכונגען. — דערקלערט זיך פאר פריינטלא־כער מיטארבעטערשאפט מיט די אראבער. — ברית־שלום זאגט צו אויך ניט צו באטייליקן זיך אין לעגיסלאטיוון ראט

ירושלים, אקט. 23 (איטא).— נאך אן אכטשעה/דיקער זיצונג, האט דער וועד לאומי אנגענומען אן איינשטימיקן באשלוס, אז די אידן זאלן זיך ניט באטייליקען אין׳ם לעגיסלאטיוון ראט פארגעשלאגן פון דער בריטישער רעגירונג. די רעזאלוציע דערקלערט, אז דער וועד לאומי וועט זיך ניט באטייליקן אין פארלאמענטארישע אינסטיטוציעס וואס זיינען אויסגערעכנט אויף צוריקהאלטן די אנטוויקלונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים.

אין דער פראקלאמאציע ארויסגעלאזן פונ׳ם וועד לאומי ווערט דערקלערט, אז די בריטישע רעגירונג האט געבראכן אירע פארפליכטונגען וואס זיינען אויסגערעכנט אויף צוריקהאלטן די אנטוויקלונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים.

"די בריטישע דערקלערונג איז פוסט פון וועלכע׳ס אין קאנסטרוקטיווע פארשלאגן, און איז א ברוך פון די פארפליכטונגען בנוגע דער אידישער נאציאנאלער היים, וואס זיינען געגעבן געווארן צו דעם גאנצן אידישן פאלק, און ניט בלויז צו די אידן וואס וואוינען אין ארץ־ישראל.

"די נאציאנאלע היים אן אימיגראציע און אן לאנד איז א ברוך, אין א ברוך איז דא איצט פונקט האלב פון דעם וואס׳ם איז געווען מיט א חודש צוריק.

——(::)——

פעדעראלע בודזשעט קאמפיין עפנט זיך נאו. 3טן

עס ווערט אפיציעל אנגעזאגט, אז דער ווינניפעגער פאראייניקטער צדקה בודזשעט וואס שליסט אויף איין דעם אידישן בית־תומים וועט דערקלערט זיך פאר פריינטלא־כער מיטארבעטערשאפט מיט די אראבער. — ברית־שלום זאגט צו אויך ניט צו באטייליקן זיך אין לעגיסלאטיוון ראט

ירושלים, אקט. 23 (איטא).— די ברית שלום ארגאניזאציע האט נעכטן פארמעל אינפארמירט דעם וועד לאומי, אז קיין מיטגליד פון דער ארגאניזאציע וועט ניט ארויסשטעלן זיין קאנדידאטור אין די וואל־לען צום לעגיסלאטיוון ראט. די מיטגלי־דער פון דער ארגאניזאציע וועלן אויך ניט אנגענומען קיין נאמינאציע פון דער רעגי־רונג צו דער ראזיקער קערפערשאפט.

——(::)——

ברויט אין האליפאקס געפאלן אין פרייז

האליפאקס, אקט. 23. — דער פרייז פון ברויט איז דא נעכטן געשניטן גע־ווארן צו זעקס סענט פאר אן אנדערהאל־בען־פונטיגן ברויטל, — וואס איז דער נידעריקסטער פרייז פון ברויט דא פון פאר דער מלחמה אז.

דער געשניטענער פרייז ווערט צוגע־שריבן צו די נידעריקע פרייזן אויף ווייץ. דער פרייז פון ברויט צום געברויכער איז דא איצט פונקט האלב פון דעם וואס ס׳איז געווען מיט א חודש צוריק.

——(::)——

אראבישע פרעסע פרייט זיך מיט שווערן קלאפ פאר׳ן ציוניזם

ירושלים, אקט. 23 (איטא).— די אראב־ישע פרעסע וובליצירט איבער דעם ביטערן קלאפ צו די אידישע אספיראציעס. ניט בלויז דריקט זי אויס פרייד, נאר איינציקע אראבישע צייטונגען פארשפרייטן פאלשע קלאנגען צו מאכן דעם איינדרוק נאך שטארקער.

אזוי שרייבט דער "פאלאשטין", אז די אנגלא־פאלעסטינער באנק האט אפגעשלאס־סען אלע קרעדיטן. זי באריכטעט אויך, אז אנטוישטע ציוניסטן פילן אן די שיף אפיסעס, לויפנדיק פון לאנד.

די באריכטן האבן נאטירלאך קיין שום גרונד ניט, און זיי ווערן פון די צייטונגען פארשפרייט כדי צו שאפן א שטארקן איינ־דרוק פון דעם אידישן דורכפאל.

——(::)——

אין קווינס טעאטער

מארגן, פרייטאג און שבת אוונט, וועט אין קווינס טעאטער געשפילט ווערן, צום ערשטן מאל אין ווייניפעג, די דער־פאלגרייכע אפערעטע, "העלא מאמא", מיט מארים קראנער און דזשאנעט פאס־קעוויטש אין די הויפט ראלן, צוזאמען מיט דעם גאנצן אנסאמבל.

די קווינס טעאטער פאטראניזירער וועל־לען זיך זייער אמוזירן ביי דער דאזיקער אויפפירונג וואס אנטהאלט געזאנג, טענץ, מוזיק, שפאס און געלעכטער.

כדי צו געבען אלעמען א געלעגענהייט צו זעען די דאזיקע שיינע אפערעטע, האט די פארוואלטונג פארשפרייט א ספע־ציעלן קופאן וואס איז ווערט 25 סענט, ברייננט מיט זיך דעם קופאן אין קאסע פון טעאטער און איר וועט קרינן א רע־דוקציע פון 25 סענט אויף די דאלארי־קע און 75 סענטיקע טיקעטס.

100 עמיגראנטן פון פוי־לען קיין ארץ־ישראל פארלאזן ווארשע

ווארשע, אקט. 23 (איטא).— א טויזנט מענשן האבן זיך היינט צוזאמענגענומען צו דער ווארשעווער באן־סטאנציע, צו זע־גענען זיך מיט א הונדערט עמיגראנטן וואס פארן אף קיין ארץ־ישראל. דאס גע־נעזענען זיך האט זיך פארוואנדלט אין א פאפטאנער דעמאנסטראציע פאר׳ן אויסבוי פון ארץ־ישראל.

דער ראש ישיבה פון בריסק, יעקב קרימסקי, וועלכער האט געזאלט מיט זיין פרוי, אפפארן צוזאמען מיט עמיגראנטן האט געהאט אן אוטומאביל, עקסידענט און איז ערנסט פארוואונדעט געווארן, אזוי אז ער האט שוין ניט געקאנט אפפארן.

——(::)——

קארל סעווערינג ווערט פרייסי־שער אינערן מיניסטער

בערלין, אקט. 22. — היינריך ווייג־טינג, פרייסישער אינערן מיניסטער, האט רעזיגנירט, און אויף זיין פאסטן איז באר־שטימט געווארן קארל סעווערינג, סאָ־ציאליסט, געוועזענער אינערן מיניסטער פון דער רייך רעגירונג.

——(::)——

קוועבעק קריגט קארגע 3 מיליאן דאלאר פונ׳ם 20 מיליאן דאלאר פאנד

אטאווא, אקט. 23.— די פראווינץ קוועב־בעק און די פעדעראלע רעגירונג האבן דערגרייכט אן אפמאך וועגן קוועבעקס חלק איז׳ם 20־מיליאן דאלאר פאנד צו באפעמסן די ארבעטסלאזיקייט. קוועבעק וועט, לויט דעם אפמאך, קרינן פונ׳ם פאנד $2,850,000.

——(::)——

פירער פון קאנסערוואטיוון קרי־טיקירן מאקדאנאלדס פאליטיק בנוגע ארץ־ישראל

לאנדאן, אקט. 23.— רייט האנ. סטענ־לי באלדווין, סער אוסטין טשעמבערליין און קאלאנעל י. סי. עס. עמערי, האבן אין א בריוו צו דער "לאנדאן טיימס", שטארק קריטיקירט די נייע פאליטיק פון מאקדא־נאלדס מיניסטעריום בנוגע ארץ־ישראל, וואס איז פארעפנטלאכט געווארן מאנטאג פון לארד פעפספילד, שטאטס סעקרעטאר פאר די קאלאניעס.

פאליציי אין פארט ארטור באוואכט די שטאט קעגן קאמוניסטן

פארט־ארטור, אנט., אקט. 22. — די גאנצע פאליציי, צוזאמען מיט די פייער־לעשער פון שטאט און 30 ספעציעלע איינגעשוואָרענע פאליציסטן, האבן א גאנצע נאכט באוואכט די שטאט קעגן געדרעעטע אומארדענונגען פון ארבעטס־לאזע, אנגעפירט פון קאמוניסטן.

די קאמוניסטן, ווערט באהויפטעט, האבן איבערגעגעבן דער סיטי קלערק א רייע מעלדונגען פאר די ארבעטסלאזע, סטראשנדיק, אז אויב די פארערונגען וועלן ניט נאכגעגעבן ווערן, וועלן זיי אנ־הויבן פלינדערן די סטארס אין שטאט. די גאנצע מעגלאכע פאליציאישע הילף פון דער שטאט איז דערפאר מאביליזירט געווארן צו שטיין אויף דער וואך.

היינט, 10 פרי, ווען די קאמוניסטן האבן געזאלט דורכפירן זייערע א דעמאנ־סטראציע, איז אין שטאט געווען רואיק, אז די דעמאנסטראציע איז ניט פאר־ווירקלאכט געווארן.

עס איז שוין איצט צוויי מעת־לעת, ווי די פאליציי שטייט כסדר אויף די פאסטנס אן אן אפרו. די שטאטיקע פאָ־ליציי קאמיסיע וועט היינט אוונט אויף א ספעציעלער זיצונג באטראכטן די פראגע וועגן פארגרעסערן דיין אין דער פאליציי, כדי צו געבן די פאליציס־טען אן אפרו. זי וועט אפשר פארלאנגען ספעציעלע פאליציאישע הילף פון דער פראווינציעלער רעגירונג איבער׳ן ווינ־טער.

ווייב באגראבט על פי טעות פרעמדן מאן; דערנאך קאן זי ניט באגראבן איינענעם

סט. פאול, מינ., אקט. 22. — מיט דען מאן. איצט קאן זי ניט באגראבן איר צוויי יאר צוריק אין דא פארשוואונדן איינענעם מאן, ווייל זי האט ניט מער וואו צו באגראבן.

——(::)——

"טיימס" פאדערט דעם פארבאט פון סאוועטי־שע ווייץ

לאנדאן, אקט. 23. — אין איר נעכ־טיקער אויסגאבע פאדערט די היגע "טיימס", אז די רעגירונג זאל פארבאטן דעם אימפארט פון סאוועטישע ווייץ. ניט געקוקט אויף די דראאונגען פון דער סאוועטע רעגירונג ניט צו קויפן קיין סחו־רה אין די לענדער וואס מאכן דיסקרי־מינאציע קעגן אירע עקספארטן.

מיט׳ן פארבאט פון סאוועטישער ווייץ וויל די "טיימס" ארויסהעלפן די קאנאדער און אוסטראליער פארמערס. זי דיינקט אויך, אז די סאוועטישע ווייץ, וואס ווערט פארקויפט זייער ביליק אויף דעם בריטישן מארק, גראבט אונטער די עק־זיסטענץ פונ׳ם בריטישן פארמער.

בריטישער פלאן פון קוואטא איינקויף וועט אפשר אנגענומען ווערן אנ־שטאט מ. בענעטס פלאן

לאנדאן, אקט. 23.— אין די קרייזן פון דער בריטישער אימפעריאלער לאנפערענץ פילט זיך א שטימונג פון אפטימיזם, אז עטוואס וועט דערגרייכט ווערן צו פאר־גרעסערן דעם אינטער־אימפעריאלן האנדל.

עס איז שוין איצט גוט ווי זיכער, אז מ. בענעטס פארשלאג, וועלכער איז פארבונדן מיט מאריסן אויף שפייז־פראָ־דוקטן אין גרויס בריטאניע כדי צו געבן א פארצוג צו דאמיניאן פראדוקטן, וועט ניט אנגענומען ווערן. דאס איז געווארן קלאר נאך די רעדעס געהאלטן פון איינ־קע בריטישע מיניסטארן, איינשליסנדיק פיליפ סנאודען, וועלכער האט געזאגט, אז קיין בריטישע רעגירונג, אין וועלכער ער איז א מיטגליד וועט ניט איינגיין אויף שטייערן אויף שפייז פראדוקטן.

דערפאר אבער האט זייער גוטע שאנסן דער בריטישער פלאן פון "קוואטא איינ־קויף", לויט וועלכן ענגלאנד זאל דארפן איינקויפן א געוויסן פראצענט פון אימ־פעריאלע פראדוקטן, איידער זי וועט קויפן די זעלבע אויסער דער אימפעריע.

די פראגע איז אבער נאך ניט גענוי פארהאנדלט געווארן. א ספעציעלע סוב־קאמיטע וועט אויבן אונטער דער ווייץ סטאטיסטיקס, כדי צו קאנען באשטימען וויפל דאמיניאן ענגלאנד זאל דארפן ארויפשטעלן אויף איר קוואטא.

דערווייל איז די דאזיקע פראגע נאך זייער אן אומבאשטימטע. אזוי קומט עס אויס לויט קאנאדער סטאטיסטיקס, אז קאנאדע האט לעצטן יאר עקספארטירט קיין ענגלאנד 122 מיליאן בושל ווייץ, און בריטישע סטאטיסטיקס צייגן, אז ענגלאנד האט פאר׳ן יאר געקויפט פון קאנאדע בלויז 50 מיליאן בושל ווייץ.

——(::)——

ערשטע פון סעריע לעקציעס ביי די בני־ברית קום. מאנטאג

קומענדיקן מאנטאג, דעם 27טן אקטאָ־בער, וועט פראפעסאר וועסטאן קירקא־נעל פון וועסלי קאלעדזש, זיין דער הויפט רעדנער פון א סעריע בילדונגס פאר־זאמלונגען, אנגעפירט פון דער בני ברית ארגאניזאציע.

פראפעסאר קירקאנעל וועט רעדן אי־בער דער טעמע: "די אורזאך פון אי־דישע איבערלעבונגען ווי איך זע זיי."

פראפעסאר קירקאנעל איז א קענער פון שפראכן אויף פעלקער, און עס וועט זיין זייער אינטערעסאנט פאר יעדן איינעם צו הערן וואס ער האט צו זאגן וועגן דעם דאזיקן ענין. די פאראמלונג וועט אפגע־האלטן ווערן אין "טראוולערס בילדינג".

——(::)——

קלאנג אז סעמועל וועט בא־שטימט ווערן אלס וויצע־קענ׳ג פון אינדיע, געלייקנט

לאנדאן, אקט. 23. (איטא).— דער קלאנג אז סער הערבערט סעמועל וועט באשטימט ווערן אלס וויצע־קענ׳ג פון אינ־דיע איז דא היינט אפגעלייקנט געווארן דורך דעם "דעילי העראלד", אראגן פון דער ענגלישער ארבעטער פארטיי.

באפעל ווענ׳ן אפשטעל אדער בא־שריינקונג פון אימיגראציע און לאנד פארקייף דעווארטעט היינט

ירושלים, אקט. 23 (איטא).— עס ווערט דערווארטעט, אז היינט זאל די רע־גירונג אנאנסירן אירע נייע רעגולאציעס וואס זאלן באשריינקען אקער אינגאנצן אפשטעלן די איינוואנדערונג און דעם לאנד פארקויף.

די רעגירונג פלאנט נאך ניינערליך די אי־דישע שטימונג און דעם אינדרוק וואס עס האבן אויף זיי נעמאכט די לעצטע פאָ־סירונגען. דעטערמיוויס אין צווייטע קליי־דער פילן אן די אידישע קאפייען, בעת פארשטארקטע פאליציאישע פאטראלן באוואכן די אידישע גאסן.

וואַרשעווער אידן דעמאנסטרי־רען פאר בריטישער אמבאסאדע

ווארשע, אקט. 23 (איטא).— עטלאכע הונדערט אידן, איינשליסנדיק א סך חלו־צים, האבן לעצטע נאכט דורכגעפירט א דעמאנסטראציע אין פראנט פון דער בריי־טישער אמבאסאדע, אויסשטייענדיק אנטי־בריטישע אויסרופן. די פאליציי וועלכע איז שפעטער נעקומען צום פלאץ האט צע־טריבן דעם עולם, ארעסטירנדיק 15.

די רעכטע פועלי־ציון האבן געקייבלט פראטעסטן צו דער בריטישער ארבעטער פארטיי אין צו די אמעריקאנער ארבעטער.

די פוילישע ציוניסטישע ארגאניזאציע, דער מזרחי און די הסתדרות רופן אן אל־פוילישע קאנפערענץ אויף היינט (דאנער־שטאג) צו באטראכטן די געשאפענע לאגע.

רעוויזיאניסטן פארערן באלדיקן צוזאמענדרוף פון אקציאנס קאמיטעט

לאנדאן, אקט. 23 (איטא).— די רעוויי־זיאניסטן, אין א דערקלערונג וועגן דעם אקציטן קריזיס, שטעלן ארויס די פאדע־רונג, אז א זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט זאל באלד באפארפן ווערן, מיט די פאלגנד־דיקע צוועקן:

1. די באזייטיקונג פון דער ציוניס־טישער עקזעקוטיווע, וועמעס ארט זאל פארנומען ווערן פון דער דרייגענדיקער קאמיסיע וואס זאל אנפירן מיט די ציר־ניסטישע ענינים ביז א נייע עקזעקוטיווע וועט אויסגעקליבן ווערן פונ׳ם קאנגרעס.

2. דער צוזאמענרוף פון דעם רעגל־מעסיקן קאנגרעס מיט נייע וואלן.

3. די באשטימונג פון א צענטראלער וואל־ביורא, וואס זאל דאן דער דעם אויס־זיכט אויף די קאנגרעס וואלן.

4. די שאפונג פון א פאנד וואס זאל אויבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון דער דרייגענדיקער קאמיסיע אויף אנפירן די לויפנדיקע ארבעט אין ארץ־ישראל.

ביז דער זיצונג פון דעם אקציאנס קאָ־מיטעט, ווערט געפארערט, זאל די ציוניס־טישע עקזעקוטיווע באגרעניצן זיך מיט אדמיניסטראטיווע ענינים, און ניט מישן זיך אין פאליטיק.

——(::)——

הערי הערמאן איז זיך מודה אין באנק רויבעריי

הערי הערמאן, גוט־באקאנטער ווינניפע־גער פוטערווארג סוחר, האט זיך היינט דערקלערט שולדיק אויף דער קלאגע פון באנק רויבעריי אין פארבינדונג מיט דעם "האלד־אפ" פאראכטאגן דאנערשטאג אויף דער "באנק אף טאראנטא", אין טראנס־קאנא, ווען דריי באוואפנטע באנדיטן האָ־בען באפעלן אכט מענשן אין דעם "וואולט" פון דער באנק און זיי זיינען אנטלאפן מיט ארום $12.000 מזומן געלט.

הערמאן איז היינט דערשינען אין שטאָ־טיקן פאליציי געריכט אויף א פארהער, און ער האט זיך מודה געווען, אז ער האט זיך באטייליקט אין דער רויבעריי. ער איז געווען דער ערשטער פון די פיר ארעס־טירטע. מארגן וועט דאס געריכט ארויס־נעמען זיין אורטייל.

דזשא וויראזוב און לעסלי גוון, זייענען אויך היינט דערשינען אין געריכט און זיי האבן זיך דערקלערט ניט שולדיק אויף דער קלאגע און זיי האבן פארלאנגט א דזשורי טרייעל.

——(::)——

הואוזער פארבאט פארקויף פון וואפן צו בראזיליער רעבעלן

וואשינגטאן, אקט. 23. —פרעזידענט הואוזער האט דערקלערט א פארבאט צו פארקויפן און אויסצופירן ווארפן און אמו־ניציע פון די פאראייניקטע שטאטן קיין בראזיליע, אויסער פאר דעם געבריוך פון דער פעדעראלער רעגירונג אין ריאָ־דע־דע־זשאנערא. דערמיט דערקלערט דער פרעזי־דענט די שטייער פון די פאראייניקטע שטאטן צו דער רעגירונג פון בראזיליע און איר קענגערשאפט צו די רעבעלן.

ביז איצט האבן ביידע צדדים אין דער בראזיליאנער בירגער־קריג קעקאנט פריי קויפן וואפן און אמוניציע פון פריוואטע אמעריקאנער פאבריקאנטן, כאטש אויף וויפל דאס איז באקאנט, האבן נאך די־רעבעלן ביז איצט ניט באנוצט זיך מיט דער פריוויילעניע.

פרעזידענט הואוזער האט ארויסגענומען די פארארדענונג אויף דער בקשה פונ׳ם אמבאסאדאר פון בראזיליע.

פארארדענ. סאאַ פאולא, בראזיליע, אקט. 23.— די רעגירונגס טרופן אין סאאַ פאולא האבן צוריקגעשטויסן די רעבעלן דער עס שטאט, וועלכע האט זיך צוריק־געצויגן אין אומארדענונג צום שטאט פאראנא.

ווי דיי רעגירונג באריכטעט, האבן אירע טרופן פארגעזעצט זייער מארש פארראוים אין זיי זיינען אויפ׳ן וועג קיין זשאנוא— ריאהיבא, א וויכטיקער אייזנבאן צענטער אויפ׳ן וועג צו אריטיבא, די הויפט־שטאט פון פאראנא.

זיין איינענער עדות האט אים פארראטן, — וואס וועט אים דארפן איצט קאסטן צוויי חדשים מיט צוויי וואכן הינטער די גראטעס

דאס גלייכווערטל — "היט מיך אויס פון מיינע פרייטן, פון מיינע שונאים וועל איך זיך אליין אויסהיטן", — אין אמ־בעסטן צוגעפאסט צו דער דאזיקער גע־שיכטע:

דען האליוק, פון 458½ קינג סטרעט, האט זיך פארפלאנטערט אין א "האם ברוי" געשיכטע, אין די פאליציי האט אים ארעסטירט אויף דער קלאגע אז ער קאנקורירט אין דער משקה האנדל מיט דער פראוויינציאלער רעגירונג.

אין פאליציי געריכט האט נעכטן האָ־ליוק גע׳טענה׳ט, אז ער איז גאט די נשמה שולדיק, אז ער ווייסט אפילו ניט, צי איז "ביטלעגינג" א זכר צי א נקבה, און ער האט אפגעלייקנט די גאנצע קלאגע.

— האסטו עדות וועלכע קאנען באַ־שטעטיגן אז דו ביזט אומשולדיק? — האט אים געפרעגט דער מאגיסטראט.

— אוואדע האב איך אן עדות, — "ביל׳", הייסט ער, אין ער ווייסט אז איך האב גארניט ניט צו טאן מיט בראנפן האנדל, ער איז דא ערגעץ. — האט האָ־ליוק געזאגט.

— זיי זשע מוחל, ניב אים דא ערגעץ א זוף, — האט אים דער מאגיסטראט געזאגט.

האליוק איז אין דער באגלייטונג פון א פאליציסט ארויס אין "האל" און ער האט זיך צוריקגעקערט מיט זיין עדות, "ביל", וועמעס אמת׳ער נאמען איז אלעקס ווארענטשוק, און ער האט, הייסט עס, געדארפט באשטעטיגן אז "האליוק האט ניט געראט קיין בראנפן וואס איז ניט געקויפט געווארן פון דער ליקער קאמי־שאן".

— וואס ווייסט פון דער קייס? " — האט דער מאגיסטראט א פרעג געטאן דעם "הויפט עדות".

— וואס ווייס איך, וואס? — איך ווייס, אז ער פארקויפט בראנפן, — האט אלעקס עדות געזאגט. דער ארימען דען איז געבליבן שטיין א פרוטשמעלע־טער און א צרה׳דיקער שמייכל האט זיך פארשפרייט אויף זיין פנים.

— 200 דאלאר און קאסטן, און צוויי וואכן אין חר־גדיא, — איז געווען דעם ריכטערס אורטייל. ניט האבנדיק געגוג געלט, האט אים דער ריכטער מכבד גע־ווען מיט נאך צוויי מאנאטן טורמע.

אנב - אורחא

פון מארק

דער גרויסער פאגראם

נאך די פאגראמען אין ארץ־ישראל פאר־א״יארן אין אונגוסט, איז זיך מיר אויסגע־קומען צו קריטיקירן די אפאלאגעטיקער פון דער בריטישער רעגירונג אין אונזערע רייען:

ס׳איז מיר ראן, אויף דעם מאמענט, גע־ווען ניט אנגענעם צו הערן, ווי אידן, אנ־שטאט אויסצודריקן צארנריקן פראטעסט, — צי דאס וועט העלפן, צי ניט, — זוכן צי פארענטפערן די בריטישע רעגירונג, וועלכע איז געווען באמת דירעקט אדער אומדירעקט פאראנטוואָרטלאך פאר׳ן פארגאסענעם אידישן בלוט.

מען האט אבער נאך דאן פארט געקאנט זאגן: "די ארבעטער רעגירונג פון ענג־לאנד האט געקראגן א צעפוילטע ירושה, אבער איר וועט זען, אז זי וועט אונז ניט אפנאר, און אלץ וועט שוין זיין רעכט".

און ס׳איז טאקע געווען שווער צו דער־ווארטן עפעס אנדערש פון מאקדאנאלדן, וועלכער האט ערשט מיט איניקע יאָרן פריער נעשריבן מיט באייסטערונג וועגן דער דערגרייכונגען פון די אידישע אובע־טער אין ארץ־ישראל. אין מיט ווארימ־סטער סימפאטיע וועגן דעם ציוניזם בכלל; און פון זיינע חברים, וועלכע האבן כמעט אלע ביי פארשיידענע געלעגענהייטן אויס־גערדיקט זייערע ווארימסטע געפילן צו די אידן און זייער אובעט אין ארץ־ישראל.

און איצט איז נעקומען דער גרויסער פאגראם, — דער פאגראם אויף די אידישע האפענונגען אין ארץ־ישראל, אויף אויס־געוויסיקטע חלומות פון א פאלק.

אויב די בריטישע רעגירונג האט דעם קליינעם פאגראם פון 1929 דורכגעפירט אומדירעקט, האט זי דעם איצטיגן גרויסן פאגראם שוין נעמאכט דירעקט, גלאנצנדיק דערביי פרום מיט די אויגן און מאכנדיק א ברכה "על השחיטה."

"פאלשער אליאנ׳", איז דער נאמען מיט וועלכן די רוסן באצייכענען ענגלאנד.

* * *

ס׳איז א שאנד, וואס מיר האבן זיך גע־לאזט אזוי לאנג פירן פאר׳ן נאז ווי קליי־נע קינדער, און ווערן א שפילצייג אין די הענט פון בריטישן אימפעריאליזם.

מיר זיינען דאך עפעס אן עם חכם ונבון, א פאלק מיט א סך דערפארונג, — און דא האבן מיר זיך געלאזט אויסזוינג ווי א לי־מענע, אפשפילן אונזער ראל אין באפעס־טיקן ענגלאנדס פערשאפט אין ארץ־יש־ראל און אויסגעווארפן ווערן.

מיר האבן בלויז געהאלפן ענגלאנד צו קומען איצט צו די אראבער ווי זייערע באַ־שיצער קעגן די אידישע אמביציעס. און מאנען דערפאר ביי זיי לאיאליטעט און דאנקבארקייט.

נו, אוואדע איז פרעמיער מאקדאנאלד נאך איצט אויך דער בעסטער פריינט פון די אידן און פונ׳ם ציוניזם.

אבער ער איז נאך א גרעסערער פריינט פון דער בריטישער אימפעריע, — ניט קיין קלענערער פריינט, ווי באלדווין. מיטן אונטערשייד, וואס זיינע הענט זיינען ניט אזוי שטארק ווי באלדווינס, און אים איז שווערער מיט זיינע ציטערדיקע הענט צו־זאמענהאלטן די אימפעריע, — פארלייב־טערס ער זיך. אויפגאבע שלאגנדיק די שוואכערע . . .

* * *

איך בין אבער נאך גאר ניט אזוי זיכער, אז מיר זיינען אזוי שוואך און הילפלאז.

מערקווירדיק: איך זע פאר זיך איצט די זעלבע בילדלאך, וואס מיר האבן גע־האט פאר אונזערע אויגן נאך די טראגישע פאסיזמען אין אונגוסט, 1929.

די זעלבע ביטערקייט און אנטריסונג, אויב ניט נאך שטארקער. די זעלבע נערווען געשפאנטקייט, און דער זעלבער ספאנטא־נער אויסברוך פון פראטעסטן.

און פונקט ווי דאן פילט יעדער איינער פון אונז די שאנד און דעם ווייטיק, — ניט־ציוניסטן און אפילו קעגנער פונ׳ם ציוניזם, כמעט אזוי שארף ווי די הונדערט פראצענטיקסטע ציוניסטן.

ס׳איז ניט אזוי ווי דער קלאפ צום ציר־נען וואס איז דערלאנגט געווארן, ווי דאס געפיל פונ׳ם שווערן גורל פונ׳ם אידישן פאלק, ווי דער שאנד פונ׳ם פאגראם, ווי דער פארראט צו אספיראציעס און חלומות פון א פאלק, — ווען מען זאל אפילו האבן אנערקענט די חלומות פאר פוסטע און אפילו שעדלאכע.

מיר זעען עס אפט, ווי צוויי צדדים אין א לאנד (בעת א רעוואלוציע, למשל) קעמ־פען צווישן זיך אויף לעבן און אויף טויט. אבער ווי נאר עס קומט א דריטן־דריקער און ווייל זיך אריינמישן אינ׳ם קאמפ, פאראייניגן זיך גלייך ביידע צדדים אין א חייליקן קריג קעגן דעם אלגעמיינעם דרוי־סענדיקן שונא.

* * *

דער מעסער וואס איז פארדעטעריש גע־ווארפן געווארן פון דער בריטישער רעגי־רונג, זעט מיר אויס, האט געטראפן אין סאמע הארצן פונ׳ם אידישן פאלק.

דאס אידישע פאלק, אפגענארט אין זיין צוטרויואלאכקייט, פאגראמירט און געשעג־דעט אין זיינע האפענונגען, שטייט איצט פאראייניקט אין זיין געפיל פון צארן און אנטריסונג.

א וואָרים קאן א בארג דורכבויערן.

מיר זיינען אזעלכע שוואכע וועדים וואס. בויערן דורך בערג.

עס וועט זיך פון אונז איצט פאדערן א סך געדולד, אויסדויער און עקשנות, — אבער די קוואליטעטן פעלן אונז ניט. מיר זיינען אן אלט פאלק, און מיר קאנען ווארטן.

מיט אונז איז שלעכט צו ווארפן זיך, — יעדער איינער וואס האט זיך מיט אונז געווארפן האט זייער טייער באצאלט דער־פאר.

און זאל דאס זיין א ווארנונג פון די באליידיקטע און באשפיגענע שוואכע אר־דען צום מעכטיקן עגגלישן פאלק: — די רעגירונג זיינע, וואס האט אונז פארראטן, האט אויך פארראטן דאס איינענע פאלק.

WED. OCT
Classif
ריפן
FO
ענטס
Sheps
58 807
MISS PATT
SCOTT R
11 C.P.R. Offi
ארלאנגט
HEL